YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

7 päivänä syyskuuta 2006 *

Asiassa C-81/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Espanja) on esittänyt 28.1.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.2.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Anacleto Cordero Alonso

vastaan

Fondo de Garantía Salarial (Fogasa),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit N. Colneric (esittelevä tuomari), K. Lenaerts, E. Juhász ja M. Ilešič,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

– Fondo de Garantía Salarial (Fogasa), edustajanaan abogado del Estado A. García Trejo

– Espanjan hallitus, asiamiehenään E. Braquehais Conesa,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Rozet ja R. Vidal Puig,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.4.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä lokakuuta 1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY (EYVL L 283, s. 23), sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan (jäljempänä direktiivi 80/987) ja sellaisena kuin se on muutettuna 23.9.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/74/EY (EYVL L 270, s. 10; jäljempänä direktiivi 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna), tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Cordero Alonso ja Fondo de Garantía Salarial (palkkaturvalaitos; jäljempänä Fogasa) ja jossa on kyse viimeksi mainitun kieltäytymisestä suorittaa Cordero Alonsolle toissijaisen vastuunsa nojalla työsuhteen päättämisen johdosta maksettavaa korvausta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 80/987 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "[t]ätä direktiiviä sovelletaan työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuviin saataviin työnantajalta, joka on 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla maksukyvytön".

4 Mainitun direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että mainitulla direktiivillä ei vaikuteta siihen, miten kansallisessa lainsäädännössä määritellään käsitteet "työntekijä", "työnantaja", "palkka", "välitön oikeus" ja "tulevaisuuteen kohdistuva oikeus".

5 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on, jollei 4 artiklasta muuta johdu, toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että palkkaturvajärjestelmät turvaavat maksun työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuvista maksamatta olevista palkkasaatavista tiettyä päivää edeltävältä ajalta."

6 Direktiivin 80/987 4 artiklan mukaan jäsenvaltiot saavat rajoittaa palkkaturvajärjestelmien tämän direktiivin 3 artiklassa tarkoitettua vastuuta rajoittamalla se määrättyä ajanjaksoa koskevaksi palkaksi tai asettamalla sille enimmäismäärän.

7 Kyseisen direktiivin 9 artiklassa säädetään, että "direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia kuin tässä direktiivissä säädetään".

8 Saman direktiivin 10 artiklan a alakohdan mukaisesti direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta "toteuttaa väärinkäytösten estämiseksi tarvittavia toimenpiteitä".

9 Direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artikla on sanamuodoltaan seuraava:

"Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei 4 artiklasta muuta johdu, työsopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien maksamatta olevien työntekijöiden saatavien suorituksen.

Palkkaturvajärjestelmä turvaa maksamattomat palkkasaatavat tiettyä jäsenvaltioiden määrittämää päivää edeltävältä ja/tai tapauksen mukaan sen jälkeiseltä ajalta."

10 Direktiivin 2002/74 3 artiklan mukaisesti tämä direktiivi tuli voimaan päivänä, jona se julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä eli 8.10.2002.

11 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan ennen 8 päivää lokakuuta 2005. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Niiden on sovellettava ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja säännöksiä työnantajan maksukyvyttömyystilanteissa, jotka ilmenevät näiden säännösten voimaantulopäivän jälkeen.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle."

Kansallinen lainsäädäntö

12 Espanjan perustuslain 14 §:ssä vahvistetaan perusoikeutena yhdenvertaisuus lain edessä.

13 Estatuto de los Trabajadoresin muutetun tekstin hyväksymisestä 24.3.1995 annetun kuninkaan asetuksen (decreto legislativo) 1/1995 (BOE nro 75, 29.3.1995, s. 9654), sellaisena kuin se on muutettuna 19.12.1997 annetulla lailla 60/1997 (BOE nro 304, 20.12.1997, s. 37453; jäljempänä työsopimuslaki), 26 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

"1. Palkalla tarkoitetaan kaikkia rahana tai luontoissuorituksena maksettavia taloudellisia etuja, joita työntekijöille myönnetään vastikkeeksi toisen lukuun tekemästään työstä, kun nämä edut ovat korvausta todellisesta työstä, palkan muodosta riippumatta, tai työhön rinnastettavista lepoajoista – –

2. Palkalla ei tarkoiteta rahamääriä, jotka työntekijä saa korvauksena ammatin harjoittamisesta aiheutuneista kuluista, sosiaalietuuksia eikä sosiaaliturvasta maksettavia etuuksia tai korvauksia eikä korvauksia, jotka suoritetaan siirroista, lakkauttamisista tai irtisanomisista."

14 Työsopimuslain 33 §:n 1, 2 ja 8 momentissa säädetään seuraavaa:

"1. Palkkaturvalaitos, joka on itsenäinen, työ- ja sosiaaliturvaministeriön alainen laitos, jolla on oma oikeushenkilöllisyys ja kelpoisuus toimia tavoitteidensa toteuttamiseksi, maksaa työntekijöille heidän erääntyneet palkkasaatavansa yrittäjän maksukyvyttömyys-, maksujen keskeyttämis-, konkurssi- tai velkasaneeraustilanteessa.

Edellisessä kohdassa tarkoitettuna palkkana pidetään rahamäärää, joka sovitteluasiakirjassa tai tuomioistuimen päätöksessä vahvistetaan palkaksi kaikilla 26 §:n 1

momentissa tarkoitetuilla perusteilla, sekä toimivaltaisen tuomioistuimen mahdollisesti myöntämää täydentävää perusteettoman irtisanomisen johdosta suoritettavaa korvausta 'salarios de tramitación' ottaen huomioon, että palkkaturvalaitos ei maksa millään perusteella yhdessä tai erikseen suurempaa summaa kuin työehtosopimusten mukaisen vähimmäispäiväpalkan kaksinkertaisen määrän kerrottuna niiden päivien lukumäärällä, joilta palkkaa ei ole maksettu, kuitenkin enintään 120 päivältä.

2. Edellisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa palkkaturvalaitos maksaa korvaukset, jotka työntekijöille on myönnetty tuomiossa tai hallinnollisessa päätöksessä irtisanomisen tai sopimuksen päättymisen vuoksi tämän lain 50 §:n, 51 §:n ja 52 §:n c kohdan mukaisesti enintään yhden vuoden ajalta siten, että laskemisperustana oleva päiväpalkka ei saa ylittää työehtosopimuksen mukaisen vähimmäispalkan kaksinkertaista määrää.

Ainoastaan siinä tapauksessa, että palkkaturvalaitos suorittaa korvauksen tämän lain 50 §:n mukaisesti tapahtuvan irtisanomisen tai sopimuksen päättymisen vuoksi, sen määrä lasketaan 25 päivän perusteella kutakin palveluvuotta kohden siten, että se ei saa ylittää edellisessä kohdassa säädettyä enimmäismäärää.

– –

8. Sellaisten yritysten osalta, joissa on vähemmän kuin 25 työntekijää, palkkaturvalaitos suorittaa 40 prosenttia sellaisille työntekijöille maksettavista lakisääteisistä korvauksista, joiden työsuhde on päättynyt tämän lain 51 §:n säännösten mukaisen menettelyn aloittamisen seurauksena tai 52 §:n c kohdassa säädetystä syystä.

– –"

15 Työsopimuslain 52 §:n c kohdassa, jossa luetellaan "objektiiviset syyt" työsopimuksen päättämiselle, säädetään seuraavaa:

"Sopimus päättyy,

– –

c) kun objektiivisesti arvioituna on olemassa tarve työpaikkojen lakkauttamiseen yhdestä tämän lain 51 §:n 1 momentissa säädetystä syystä ja kun niitä lakkautetaan lukumäärältään vähemmän kuin samassa pykälässä on säädetty.

Tässä tarkoituksessa työnantaja tekee työsuhteen päättämistä koskevan päätöksen taloudellisista syistä, jolloin tavoitteena on edistää selviämistä epäedullisesta taloudellisesta tilanteesta, tai tekniikkaan, organisaatioon tai tuotantoon liittyvistä syistä joko sen kilpailuaseman perusteella, joka sillä on markkinoilla, tai kysyntään liittyvien vaatimusten perusteella resurssien järjestelemiseksi paremmin, ja jolloin tavoitteena on voittaa ne esteet, jotka haittaavat yrityksen asianmukaista toimintaa."

16 Työsopimuksen päättäminen objektiivisista syistä edellyttää työnantajalta tiettyjen työsuhdelain 53 §:n 1 momentissa määriteltyjen velvoitteiden noudattamista, ja näitä velvoitteita ovat muun muassa:

"– –

b) – – työntekijälle on maksettava korvaus 20 päivältä jokaista palveluvuotta kohden, ja tämä korvaus lasketaan alle vuoden pituisten työskentelykausien osalta kuukausien lukumäärän mukaan ja korkeintaan 12 kuukauden kuukausipalkan mukaan.

– –"

17 Ley de Procedimiento laboralin muutetun tekstin hyväksymisestä 7.4.1995 annetun kuninkaan asetuksen (decreto legislativo) 2/1995 (työoikeusriitoja koskevista menettelyistä annettu laki, BOE nro 86, 11.4.1995, s. 10695; jäljempänä LPL) 84 §:ssä säädetään, että saman asetuksen 63 §:n nojalla ensin hallinnollisessa yksikössä käydyn sovittelumenettelyn epäonnistuessa toimivaltaisessa tuomioistuimessa on käynnistettävä uusi pakollinen sovittelumenettely.

18 Ennakkoratkaisupyynnön esittämispäivänä Espanjan kuningaskunta ei ollut antanut minkäänlaista säännöstä, johon olisi sisältynyt viittaus direktiiviin 2002/74, eikä se ollut ilmoittanut komissiolle direktiivin täytäntöönpanosta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Cordero Alonso työskenteli yrityksessä, jossa oli alle 25 työntekijää. Hänet irtisanottiin yrityksen taloudelliseen tilanteeseen liittyvästä syystä. Cordero Alonson tästä irtisanomisesta tuomioistuimessa nostama kanne johti sovittelumenettelyssä pääasian vastaajan kanssa tehtyyn sopimukseen, joka on tehty ja myöhemmin hyväksytty tuomioistuimessa, jonka johdosta kyseiselle sopimuksella on sen täytäntöönpanossa silloin, kun sitä ei ole noudatettu, sama painoarvo kuin tuomiolla. Tässä sopimuksessa asianosaiset sopivat hyväksyvänsä työsuhteen päättämisen työnantajan esittämistä syistä vahvistamalla erityisesti työnantajan työntekijälle maksettavaksi korvaukseksi 5 540, 06 euroa.

20 Koska työnantaja ei suorittanut vapaaehtoisesti sovittelussa syntyneen sopimuksen kohteena olevia velvoitteita, Cordero Alonso vaati tuomioistuimessa mainitun sopimuksen täytäntöönpanoa, jonka johdosta työnantaja julistettiin 24.3.2003 maksukyvyttömäksi sellaisten varojen puuttuessa, jotka olisi voitu ulosmitata ja realisoida työntekijälle suoritettavien määrien maksamiseksi.

21 Cordero Alonso pyysi siten Fogasalta kyseisten saatavien suoritusta. Fogasa myönsi hänelle työsopimuslain 33 §:n 8 momentin mukaisesti 40 prosenttia irtisanomiskorvauksesta mutta kieltäytyi maksamasta 60 prosentin loppuosaa sillä perusteella, että korvaus oli hyväksytty sovitteluasiakirjassa eikä tuomiossa tai hallinnollisessa päätöksessä.

22 Pääasian kantaja esitti siten Juzgado de lo Social de Palenciassa vaatimuksen, jossa Fogasalta vaadittiin 60 prosentin suuruista summaa tuomioistuimen sovittelumenettelyssä sovitusta korvauksesta. Kyseinen tuomioistuin hylkäsi vaatimuksen sillä perusteella, että Fogasa on lain mukaan velvollinen vastaamaan työsopimuksen päättämisen vuoksi maksettavista korvauksista ainoastaan silloin, kun kyseiset korvaukset on tunnustettu tuomiossa tai hallinnollisessa päätöksessä mutta ei silloin, kun niistä on sovittu asianosaisten välisessä sovitteluasiakirjassa. Cordero Alonso valitti tästä tuomiosta Tribunal Superior de Justicia de Castilla y Leónin sosiaaliasioiden jaostoon.

23 Kyseinen tuomioistuin huomauttaa, että Tribunal Constitucional on asiassa nro 306/1993 25.10.1993 antamassaan tuomiossa tarkastellut työsopimuslain 33 §:n 2 momentin yhdenmukaisuutta Espanjan perustuslain 14 §:n kanssa. Tribunal Constitucionalin mukaan laki ei loukkaa yhdenvertaisuusperiaatetta, koska kyse ei ole samanlaisten tilanteiden kohtelemisesta eri tavalla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kiinnittää huomiota asiassa C-442/00, Rodríguez Caballero, 12.12.2002 annettuun tuomioon (Kok. 2002, s. I-11915) ja pohtii yhteisön oikeuden ensisijaisuuden vaikutuksia ja erityisesti toimivaltaansa jättää noudattamatta yhteisön oikeuden vastaista kansallista lakia silloin, kun ei ole olemassa espanjalaista menettelyllistä lakia, jossa sille annetaan tällainen toimivalta.

24 Jos tällainen toimivalta olisi seurausta yhteisön oikeudesta, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan olisi tarpeen määrittää, sovelletaanko, siitä seikasta huolimatta, että direktiivi 80/987 ei koske nimenomaisesti työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavia korvauksia, yhteisön oikeutta nyt käsiteltävänä olevaan asiaan. Siinä tapauksessa, että kyse on yhteisön oikeuden soveltamista koskevasta tilanteesta, ei ole varmaa, että viimeksi mainitun ensisijaisuus kansalliseen oikeuteen nähden ulottuisi säännöksiin, joissa säädetään perusoikeuksista. Mikäli tilanne olisi tämä, olisi tarpeen tietää, onko nyt esillä olevassa asiassa kyseessä oleva erilainen kohtelu perusteltu. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tätä kysymystä ei ole ratkaistu kokonaisuudessaan edellä mainitussa asiassa Rodríguez Caballero annetulla tuomiolla, kun otetaan huomioon, että pääasiassa on kyse työsopimuksen päättämisen perusteella maksettavista korvauksista. Mikäli katsotaan, että tällaiset korvaukset eivät kuulu direktiivin 80/987 soveltamisalaan, on syytä pohtia, onko Espanjan valtio jo soveltanut direktiiviä 2002/74 sikäli kuin sen sisältö on otettu osaksi Espanjan oikeutta. Mikäli tähän vastataan myöntävästi, samat kysymykset esitetään siltä osin kuin kyse on perusoikeudesta, joka koskee yhdenvertaisuutta lain edessä, siinä tapauksessa, että katsotaan, että Espanjan valtio on Cordero Alonson tapausta ratkaistessaan soveltanut direktiiviä 80/987.

25 Näissä olosuhteissa Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Merkitsevätkö jäsenvaltioille asetettu velvollisuus toteuttaa kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksesta tai yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi (EY 10 artikla), sekä periaate, jonka mukaan yhteisön oikeus on ensisijainen kansalliseen oikeuteen nähden, sellaisenaan ja ilman, että olisi tarpeen antaa sisäisessä oikeudessa nimenomaisia säännöksiä, että kansallisille lainkäyttöelimille on annettu toimivalta jättää soveltamatta kaikentyyppisiä sisäisen oikeuden säädöksiä, jotka ovat ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, riippumatta siitä, mikä näiden säädösten asema normihierarkiassa on (ovatko ne määräyksiä tai lakeja vai onko kyse jopa perustuslaista)?

2) a) Kun espanjalaisten hallinto- tai lainkäyttöelinten on ratkaistava kysymys sellaisen työntekijän oikeudesta, jonka työnantaja on todettu maksukyvyttö-

mäksi, saada [Fogasalta] korvauksia, jotka hänelle on maksettava työsopimuksen päättämisen johdosta ja joiden turvaamisesta maksukyvyttömyyden varalta säädetään kansallisessa lainsäädännössä, soveltavatko kyseiset hallinto- tai lainkäyttöelimet yhteisön oikeutta, vaikka direktiivin 80/987 1 ja 3 artiklassa ei nimenomaisesti säädetä sopimuksen päättämisen johdosta maksettavista korvauksista?

b) Jos vastaus on myöntävä, sitooko yhteisön oikeuteen perustuva yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaate, jonka merkitystä – – yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnallaan täsmentänyt, espanjalaisia hallinto- ja lainkäyttöelimiä näiden soveltaessa direktiiviä 80/987 ja sellaisia sisäisen oikeuden säädöksiä, joilla kyseinen direktiivi on pantu täytäntöön, vaikka tämä tulkinta ei vastaa Espanjan perustuslaissa tunnustettua vastaavaa perusoikeutta, sellaisena kuin Espanjan Tribunal Constitucional on sitä oikeuskäytännössään tulkinnut?

c) Jos vastaus on myöntävä, merkitseekö yhteisön oikeuteen perustuva yhdenvertaisen kohtelun perusoikeus velvollisuutta kohdella samalla tavalla tapauksia, joissa työntekijän oikeus sopimuksen päättämisen johdosta maksettavaan korvaukseen on vahvistettu tuomioistuimen ratkaisussa, ja muita tapauksia, joissa kyseinen oikeus on tulosta työntekijän ja työnantajan välisestä sopimuksesta, joka on tehty lainkäyttöelimessä ja jonka lainkäyttöelin on vahvistanut?

3) a) Kun jäsenvaltio jo sisäisessä lainsäädännössään on myöntänyt työntekijälle oikeuden saada työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavan korvauksen osalta turvaa palkkaturvalaitoksesta siinä tapauksessa, että työnantaja on maksukyvytön, ja kaikki tämä on tapahtunut ennen direktiivin 2002/74 voimaantuloa, voidaanko katsoa, että kyseisen direktiivin voimaantulosta eli 8.10.2002 lähtien kyseinen jäsenvaltio soveltaa yhteisön oikeutta, vaikka tämän direktiivin täytäntöönpanolle asetettu määräaika ei ole päättynyt, kun ratkaistaan kysymys siitä, onko palkkaturvalaitoksen maksettava nämä työsopimuksen päättymisen johdosta maksettavat korvaukset tapauksissa, joissa työnantaja on todettu maksukyvyttömäksi 8.10.2002 jälkeen?

b) Jos vastaus on myöntävä, sitooko yhteisön oikeuteen perustuva yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaate, sellaisena kuin – – yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnallaan täsmentänyt, espanjalaisia hallinto- ja lainkäyttöelimiä, kun nämä soveltavat direktiiviä 2002/74 ja niitä sisäisen oikeuden säädöksiä, joilla kyseinen direktiivi on pantu täytäntöön, vaikka tämä tulkinta ei vastaa Espanjan perustuslaissa tunnustettua vastaavaa perusoikeutta, sellaisena kuin Espanjan Tribunal Constitucional on sitä oikeuskäytännössään tulkinnut?

c) Jos vastaus on myöntävä, edellyttääkö yhteisön oikeuteen perustuva yhdenvertaisen kohtelun perusoikeus sitä, että kohdellaan samalla tavalla tilanteita, joissa työntekijän oikeus työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavaan korvaukseen on vahvistettu tuomioistuimen tuomiossa, ja niitä muita tilanteita, joissa työntekijän kyseinen oikeus perustuu työntekijän ja työnantajan väliseen sopimukseen, joka on tehty lainkäyttöelimessä ja jonka lainkäyttöelin on hyväksynyt?"

Kolmas kysymys

26 Kolmannella kysymyksellään, jota on syytä tarkastella ensimmäisenä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii yhtäältä direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, ajallista sovellettavuutta (kysymys 3 a) ja toisaalta mahdollista velvollisuutta yhteisön oikeuden yhdenvertaisuutta ja syrjintäkieltoa koskevan periaatteen nojalla kohdella työsuhteen päättämisen johdosta maksettavia, tuomioistuimen päätöksellä vahvistettuja korvauksia samalla tavalla kuin korvauksia, jotka johtuvat työntekijöiden ja työnantajien välisestä sopimuksesta, joka on tehty lainkäyttöelimessä ja jonka lainkäyttöelin on hyväksynyt (kysymys 3 b ja c).

Direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, ajallinen sovellettavuus

27 Direktiivin 2002/74 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan ennen 8.10.2005.

28 Mainitun kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että niiden on sovellettava ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja kansallisia säännöksiä työnantajan maksukyvyttömyystilanteissa, jotka ilmenevät näiden säännösten voimaantulopäivän jälkeen. Näin ollen työnantajan maksukyvyttömyys ja sen seuraukset kuuluvat siten direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, ajalliseen soveltamisalaan direktiivin 2002/74 voimaantulopäivästä lukien ennen tämän direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa direktiiviin täytäntöönpanolle säädetyn määräajan päättymistä.

29 Direktiivin 2002/74 soveltamisalaan on katsottava kuuluvan sellaisten kansallisen säännösten ohella, joiden nimenomaisena tavoitteena on mainitun direktiivin täytäntöönpano, kyseisen direktiivin voimaantulopäivästä lukien myös sellaiset aikaisemmat kansalliset säännökset, joilla voidaan varmistaa kansallisen oikeuden yhdenmukaisuus direktiivin kanssa.

30 Direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei direktiivin 4 artiklasta muuta johdu, työsopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien ja työntekijöiden maksamatta olevien saatavien suorituksen.

31 Vaikka direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan ensimmäinen alakohta ei velvoita jäsenvaltiota säätämään direktiivin 2002/74 täytäntöönpanoa koskevassa kansallisessa lainsäädännössään, että työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavan erorahan maksaminen turvataan, on katsottava, että siltä osin kuin kyseiseen kansalliseen lainsäädäntöön sisältyy säännös, jossa säädetään toimivaltaisen palkkaturvalaitoksen myöntämään suojaan tällainen eroraha, kyseinen kansallinen säännös kuuluu direktiivin 2002/74 voimaantulopäivästä 8.10.2002 lähtien direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltamisalaan.

32 Tästä seuraa, että työsuhdelain 33 §:n 2 momentissa tarkoitetun kaltainen säännös, jossa säädetään tietyin edellytyksin työntekijöille tapahtuvasta palkkaturvalaitoksen suorittamasta korvausten maksamisesta työsuhteen päättyessä irtisanomisen perusteella, kuuluu direktiivin 2002/74 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ja siten kyseisen direktiivin soveltamisalaan siltä osin kuin kyse on direktiivin soveltamisesta sen voimaantulon jälkeisiin seikkoihin.

33 Tätä päätelmää ei estä se seikka, että direktiivin 2002/74 2 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan direktiivin täytäntöönpanoa varten annettuihin kansallisiin säännöksiin on niitä annettaessa sisällytettävä viittaus tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Tällaiset muodolliset seikat eivät nimittäin voi johtaa direktiivissä 2002/74 tarkoitetun työntekijöiden suojan heikkenemiseen.

34 Kolmannen kysymyksen a kohtaan on siten vastattava, että silloin, kun jäsenvaltio on ennen direktiivin 2002/74 voimaantuloa valtionsisäisessä oikeudessaan myöntänyt työntekijälle oikeuden saada työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavan korvauksen osalta turvaa palkkaturvalaitoksesta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, kyseisen lainsäädännön soveltaminen silloin, kun työnantaja on tullut maksukyvyttömäksi kyseisen direktiivin voimaantulon jälkeen, kuuluu direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltamisalaan.

Yhdenvertaisuusperiaatteen loukkaaminen

35 Silloin, kun kansallinen lainsäädäntö kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan, sen on oltava yhteensopiva niiden perusoikeuksien kanssa, joiden noudattamista yhteisöjen tuomioistuin valvoo (ks. tältä osin em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä käy ilmi, että siltä osin kuin kyse on työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavista korvauksista, Fogasan maksettavaksi työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa kuuluvat ainoastaan sellaiset korvaukset, jotka on tunnustettu tuomiolla tai hallinnollisella päätöksellä.

37 Vaikka kansallisessa lainsäädännössä on täsmennettävä ne korvaukset, jotka kuuluvat direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltamisalaan, tämä oikeus edellyttää perusoikeuksien noudattamista, joihin kuuluvat muun muassa yleinen yhdenvertaisuusperiaate ja syrjintäkiellon periaate (ks. vastaavasti asia C-177/05, Guerrero Pecino, määräys 13.12.2005, Kok. 2005, s. I-10887, 25 ja 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tämä periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella (em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 29–32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että silloin, kun kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan tuomiolla tai hallinnollisella päätöksellä tunnustetut perusteettomasta irtisanomisesta maksettavat korvaukset on katsottava kansallisen lainsäädännön nojalla direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan 1 kohdan piiriin kuuluvaksi työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavaksi erorahaksi, luonteeltaan samanlaiset korvaukset, joista on määrätty LPL:n 84 §:ssä säädetyn kaltaisessa sovittelumenettelyssä, on myös katsottava kyseisessä säännöksessä tarkoitetuksi erorahaksi (em. asia Guerrero Pecino, tuomion 30 kohta).

39 Sama pätee työsuhteen päättämisen perusteella maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin.

40 Yhtäältä nimittäin kaikki työntekijät, jotka ovat menettäneet työpaikkansa heidän työsopimuksensa päättämisen vuoksi, ovat toisiinsa verrattavassa asemassa silloin, kun heidän työnantajansa on maksukyvyttömyytensä vuoksi kykenemätön maksamaan heille korvauksia, joihin heillä lain mukaan on oikeus. Toisaalta, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 36 kohdassa, kansallinen tuomioistuin tai asianosaiset eivät ole esittäneet mitään sellaista uutta väitettä, joka koskee sellaista syytä, jolla syrjivä kohtelu voitaisiin perustella ja jota yhteisöjen tuomioistuimella ei olisi ollut jo tilaisuutta tutkia edellä mainitun asian Rodríguez Caballero, asiaa C-520/03, Olaso Valero, tuomio 16.12.2004 (Kok. 2004, s. I-12065) ja edellä mainitun asian Guerrero Pecino yhteydessä.

41 Kun otetaan huomioon, että yleinen yhdenvertaisuutta ja syrjintäkieltoa koskeva periaate on yhteisön oikeusperiaate, tämä periaate sitoo jäsenvaltioita sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut. Tämä pätee myös silloin, kun kyseinen kansallinen lainsäädäntö on asianomaisen jäsenvaltion perustuslakia koskevan oikeuskäytännön mukaan yhdenmukainen vastaavan kansallisessa oikeusjärjestyksessä tunnustetun perusoikeuden kanssa.

42 Näin ollen kolmannen kysymyksen b ja c kohtaan on vastattava, että direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, soveltamisalalla yleinen yhdenvertaisuusperiaate, sellaisena kuin se on tunnustettu yhteisön oikeusjärjestyksessä, edellyttää, että silloin, kun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön mukaan työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavat lakisääteiset ja tuomiolla tunnustetut korvaukset kuuluvat palkkaturvalaitoksen maksettaviksi työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, samankaltaisia korvauksia, jotka on tunnustettu työntekijän ja työnantajan välisessä sopimuksessa, joka on tehty lainkäyttöelimessä ja jonka lainkäyttöelin on vahvistanut, on kohdeltava samalla tavoin.

Toinen kysymys

43 Kun otetaan huomioon kolmanteen kysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen, joka koskee direktiiviä 80/987, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä muodossaan, ei ole tarpeen vastata.

Ensimmäinen kysymys

44 Ensimmäinen kysymys koskee ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mahdollista velvollisuutta jättää yhteisön oikeuden, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut, nojalla soveltamatta direktiivin 80/987, sellaisena kuin se oli joko alkuperäisessä muodossaan tai sellaisena kuin se on muutettuna, vastaista kansallista oikeutta.

45 Kun asiassa on todettu esiintyvän yhteisön oikeuden vastaista syrjintää, niin kauan kuin yhdenvertaisen kohtelun palauttavia toimenpiteitä ei ole toteutettu, yhdenvertaisuusperiaatteen noudattaminen voidaan varmistaa ainoastaan antamalla epäedullisessa asemassa olevaan ryhmään kuuluville henkilöille samat edut kuin etuoikeutettuun ryhmään kuuluville (em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 42 kohta).

46 Tällaisessa tapauksessa kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta syrjivä kansallinen säännös tarvitsematta pyytää tai odottaa, että lainsäätäjä sitä ennen kumoaisi kyseisen säännöksen, ja sen on sovellettava epäedullisessa asemassa olevan ryhmän jäseniin samaa järjestelmää kuin muihin työntekijöihin (em. asia Rodríguez Caballero, tuomion 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tämä velvollisuus kuuluu sille riippumatta valtionsisäisen oikeuden mukaisten sellaisten säännösten olemassaolosta, joissa sille annetaan toimivalta menetellä näin.

47 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta sellaista valtionsisäistä lainsäädäntöä, jossa yhdenvertaisuusperiaatteen, sellaisena kuin se on tunnustettu yhteisön oikeusjärjestyksessä, vastaisesti toimivaltainen palkkaturvalaitos vapautetaan vastaamasta työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavista sellaisista korvauksista, jotka on tunnustettu työntekijän ja työnantajan välisessä sopimuksessa, joka on tehty lainkäyttöelimessä ja jonka lainkäyttöelin on vahvistanut.

Oikeudenkäyntikulut

48 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Silloin, kun jäsenvaltio on ennen direktiivin 80/987/ETY muuttamisesta 23 päivänä syyskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/74/EY voimaantuloa valtionsisäisessä oikeudessaan myöntänyt työntekijälle oikeuden saada työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavan korvauksen osalta turvaa palkkaturvalaitoksesta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, kyseisen lainsäädännön soveltaminen silloin, kun työnantaja on tullut maksukyvyttömäksi kyseisen direktiivin voimaantulon jälkeen, kuuluu työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä lokakuuta 1980 annetun neuvoston direktiivin**

80/987/ETY direktiivin, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/74, soveltamisalaan.

2) **Direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/74, soveltamisalalla yleinen yhdenvertaisuusperiaate, sellaisena kuin se on tunnustettu yhteisön oikeusjärjestyksessä, edellyttää, että silloin, kun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön mukaan työsopimuksen päättämisen johdosta maksettavat lakisääteiset ja tuomiolla tunnustetut korvaukset kuuluvat palkkaturvalaitoksen maksettaviksi työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, samankaltaisia korvauksia, jotka on tunnustettu työntekijän ja työnantajan välisessä sopimuksessa, joka on tehty lainkäyttöelimessä ja jonka lainkäyttöelin on vahvistanut, on kohdeltava samalla tavalla.**

3) **Kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta sellaista valtionsisäistä lainsäädäntöä, jossa yhdenvertaisuusperiaatteen, sellaisena kuin se on tunnustettu yhteisön oikeusjärjestyksessä, vastaisesti toimivaltainen palkkaturvalaitos vapautetaan vastaamasta työsopimuksen päättymisen johdosta maksettavista sellaisista korvauksista, jotka on tunnustettu työntekijän ja työnantajan välisessä sopimuksessa, joka on tehty lainkäyttöelimessä ja jonka lainkäyttöelin on vahvistanut.**

Allekirjoitukset